

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Οικονομική και Χρηματοδοτική Διαχείριση Υπηρεσιών Υγείας

ΤΟΜΟΣ Α

Θέματα Οικονομικής
και Χρηματοδοτικής
Διαχείρισης
Υπηρεσιών Υγείας

Β. ΑΛΕΤΡΑΣ
Μ. ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗΣ
Δ. ΝΙΑΚΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Θέματα Οικονομικής και Χρηματοδοτικής Διαχείρισης Υπηρεσιών Υγείας

Σημείωση

Το ΕΑΠ είναι υπεύθυνο για την επιμέλεια και την ανάπτυξη των κειμένων σύμφωνα με τη Μεθοδολογία της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Για την επιστημονική αριότητα και πληρότητα των συγγραμμάτων την αποκλειστική ευθύνη φέρουν οι συγγραφείς, οι κριτικοί αναγνώστες και ακαδημαϊκοί που ανέλαβαν το έργο αυτό.

Copyright © 2002
Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Οδός Παπαφλέσσα & Υψηλάντη, 26222 Πάτρα
Τηλ.: (0610) 314094, 314206, Φαξ: (0610) 317244

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
του Τόμου
Θέματα Οικονομικής και Χρηματοδοτικής Διαχείρισης
Υπηρεσιών Υγείας

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος
Δημήτρης Νιάκας

Συγγραφή	Κριτική Ανάγνωση
Βασίλης Αλετράς	Μάνος Ματσαγγάνης
Μάνος Ματσαγγάνης	Δημήτρης Νιάκας
Δημήτρης Νιάκας	Βασίλης Αλετράς

Γλωσσική Επιμέλεια
Γεωργία Σολδάτου

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Νίκος Λεοντόπουλος

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Ζαμπία Καζάνα

Συντονισμός ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού
και γενική επιμέλεια των εκδόσεων

ΟΜΑΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΕΑΠ/1997-2002

ISBN: 960-538-469-8

*Σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993
απαγορεύεται η συνολική ή αποσπασματική
αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η αναπαραγωγή του
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την άδεια του εκδότη.*

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διοίκηση Μονάδων Υγείας

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

**Οικονομική και Χρηματοδοτική Διαχείριση
Υπηρεσιών Υγείας**

ΤΟΜΟΣ Α

**ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

ΠΑΤΡΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Μ. Ματσαγγάνης

Η δημόσια παρέμβαση στον τομέα της υγείας 15

Σκοπός	15
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	15
Έννοιες-Κλειδιά	16
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	16

Ενότητα 1.1

Ο προσδιορισμός της υγείας και η διατήρησή της	17
1.1.1 Υγεία και φροντίδα υγείας	17
1.1.2 Προσδιοριστικοί παράγοντες της υγείας	17
1.1.3 Η ζήτηση για υγεία	17

Ενότητα 1.2

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αγαθού «φροντίδα υγείας»	19
1.2.1 Ασύμμετρη πληροφόρηση.....	19
1.2.2 Προκλητή ζήτηση	19
1.2.3 Αβεβαιότητα	20
1.2.4 Ασφάλιση	20
1.2.5 Ηθικός κίνδυνος	21
1.2.6 Δυσμενής επιλογή.....	22
1.2.7 Βέβαιοι κίνδυνοι.....	23
1.2.8 Αλληλεξαρτώμενοι κίνδυνοι	24
1.2.9 Εξωτερικές συνέπειες.....	24
1.2.10 Μονοπώλιο	24

	Ενότητα 1.3
Δημόσια παρέμβαση στην υγεία	26
1.3.1 Μορφές δημόσιας παρέμβασης	27
1.3.2 Μεικτά συστήματα.....	28
1.3.3 Δημόσια παρέμβαση στην παραγωγή.....	28
1.3.4 Δημόσια παρέμβαση στη χρηματοδότηση	28
1.3.5 Εθνικά συστήματα υγείας	29

	Ενότητα 1.4
Πρότυπα οργάνωσης του τομέα της υγείας	31
1.4.1 «Καθαρές μορφές» (ΟΟΣΑ).....	31
1.4.2 Ολοκληρωμένα (integrated) συστήματα	31
1.4.3 «Συμβασιακά» (contract) συστήματα	31
1.4.4 Συστήματα «αποζημίωσης» (reimbursement)	32
1.4.5 Συστήματα Bismarck και Beveridge	32
1.4.6 «Οιονεί αγορές»	32

	Ενότητα 1.5
Η οργάνωση του τομέα της υγείας στην Ελλάδα	34
1.5.1 Νοσοκομειακή περίθαλψη.....	34
1.5.2 Εξωνοσοκομειακή περίθαλψη	34
1.5.3 Η κοινωνική ασφάλιση υγείας	34
1.5.4 Κατακερματισμός	35
1.5.5 Ενοποίηση	35
1.5.6 Η δαπάνη υγείας.....	36
Σύνοψη	38
Βιβλιογραφία	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Δ. Νιάκας

Η χρηματοδότηση των υπηρεσιών υγείας	41
Σκοπός.....	41
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	41
Έννοιες-Κλειδιά	41

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	42
Ενότητα 2.1	
Ποιοι πληρώνουν για τις υπηρεσίες υγείας ή οι πηγές χρηματοδότησης	45
2.1.1 Δημόσιος τομέας.....	45
2.1.2 Ιδιωτικός τομέας.....	45
2.1.3 Εξωτερική βοήθεια και συνεργασία.....	46
Ενότητα 2.2	
Η (προαιρετική) ιδιωτική ασφάλιση υγείας	47
Ενότητα 2.3	
Η (υποχρεωτική) κοινωνική ασφάλιση υγείας.....	53
Ενότητα 2.4	
Η χρηματοδότηση της υγείας διαμέσου της φορολογίας	58
Ενότητα 2.5	
Λογαριασμοί αποταμίευσης για την υγεία.....	60
Ενότητα 2.6	
Η χρηματοδότηση των υπηρεσιών διαμέσου του διαθέσιμου εισοδήματος.....	61
Ενότητα 2.7	
Η διευθυνόμενη φροντίδα υγείας (managed care)	66
Ενότητα 2.8	
Οι πηγές χρηματοδότησης των υπηρεσιών υγείας στην Ελλάδα	68
Σύνοψη.....	74
Βιβλιογραφία.....	75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Δ. Νιάκας

Οι δαπάνες υγείας (υπάρχει άριστο μέγεθος των δαπανών;)	77
Σκοπός.....	77
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	77
Έννοιες-Κλειδιά	77

	Ενότητα 3.1
Πόσα χρήματα είναι αναγκαίο να διατεθούν για την υγεία;	78
	Ενότητα 3.2
Η οικονομική προσέγγιση	81
	Ενότητα 3.3
Η προσέγγιση των αναγκών υγείας	82
	Ενότητα 3.4
Η προσέγγιση με βάση το μέγεθος του ΑΕΠ	83
	Ενότητα 3.5
Ο συγκριτικός προσδιορισμός των δαπανών με βάση τα διεθνή δεδομένα	84
Σύνοψη	85
Βιβλιογραφία	86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Δ. Νιάκας

Μέθοδοι αποζημίωσης και χρηματοδότησης των προμηθευτών	87
Σκοπός	87
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	87
Έννοιες-Κλειδιά	87
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	87
	Ενότητα 4.1
Η αποζημίωση του ιατρικού προσωπικού	89
	Ενότητα 4.2
Η αποζημίωση των νοσοκομείων	92
Σύνοψη	96
Βιβλιογραφία	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Δ. Νιάκας

Η μέθοδος αποζημίωσης του ελληνικού νοσοκομείου και το μάνατζμεντ: μια απόπειρα διερεύνησης της σχέσης 99

Σκοπός.....	99
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	99
Έννοιες-Κλειδιά	99
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	99

Ενότητα 5.1

Ο σκοπός/στόχος του νοσοκομείου και η χρηματοδότησή του	101
---	-----

Ενότητα 5.2

Ο ιδιωτικός νοσοκομειακός τομέας και η χρηματοδότησή του	103
--	-----

Ενότητα 5.3

Ο δημόσιος νοσοκομειακός τομέας και η χρηματοδότησή του	107
---	-----

Ενότητα 5.4

Η προοπτική για το μάνατζμεντ στο δημόσιο νοσοκομείο	109
--	-----

Ενότητα 5.5

Συμπερασματικές διαπιστώσεις.....	112
Βιβλιογραφία	114

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Β. Αλετράς

Οικονομική θεώρηση των νοσοκομείων 115

Σκοπός.....	115
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	115
Έννοιες-Κλειδιά	115
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	116

Ενότητα 6.1

Το νοσοκομείο ως ιδιόμορφη οικονομική μονάδα.....	117
---	-----

Ενότητα 6.2

Οι νοσοκομειακές εκροές	120
6.2.1 Έννοια και περιεχόμενο της νοσοκομειακής εκροής.....	120
6.2.2 Μέτρηση των ενδιάμεσων νοσοκομειακών εκροών.....	123
6.2.3 Ποιότητα της νοσοκομειακής εκροής	128
6.2.4 Δείκτες μέτρησης του μείγματος των περιστατικών	132
6.2.5 Οι νοσοκομειακές εκροές και η ανάλυση του κόστους των νοσοκομείων	134
Σύνοψη	138
Παράρτημα	139
Βιβλιογραφία	140

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

B. Αλετράς

Αποδοτική διαχείριση νοσοκομείου 143

Σκοπός.....	143
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	143
Έννοιες-Κλειδιά	144
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	144

Ενότητα 7.1

Αποδοτικότητα κλίμακας και αποδοτικότητα εύρους δραστηριοτήτων	146
7.1.1 Αποδοτικότητα κλίμακας.....	146
7.1.2 Αποδοτικότητα εύρους δραστηριοτήτων.....	152
7.1.3 Αναγκαιότητα μέτρησης της αποδοτικότητας κλίμακας και της αποδοτικότητας εύρους δραστηριοτήτων	152

Ενότητα 7.2

Αποδοτικότητα τύπου X	156
7.2.1 Η τεχνική X-αποδοτικότητα	156
7.2.2 Η X-αποδοτικότητα κατανομής	158
7.2.3 Σχέση τεχνικής αποδοτικότητας και αποδοτικότητας κατανομής	159

Ενότητα 7.3

Η αποδοτικότητα και το καθεστώς λειτουργίας των νοσοκομείων του ΕΣΥ	162
--	------------

	Ενότητα 7.4
Εκτιμήσεις της αποδοτικότητας και χάραξη της πολιτικής.....	170
Σύνοψη.....	178
Παράρτημα.....	179
Βιβλιογραφία.....	183

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

M. Ματσαγγάνης

Η οικονομική αξιολόγηση στην υγεία 187

Σκοπός.....	187
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα.....	187
Έννοιες-Κλειδιά.....	187
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	187

Ενότητα 8.1

Η κοινωνική προοπτική της οικονομικής αξιολόγησης.....	189
8.1.1 Οπτική γωνία της οικονομικής αξιολόγησης.....	189
8.1.2 Τύποι οικονομικής αποδοτικότητας.....	189
8.1.3 Τύποι κοινωνικής δικαιοσύνης.....	190
8.1.4 Επιλογή μεταξύ προγραμμάτων υγείας.....	191

Ενότητα 8.2

Μέθοδοι οικονομικής αξιολόγησης στην υγεία.....	192
8.2.1 Υπολογισμός του κόστους.....	192
8.2.2 Παράδειγμα ανάλυσης κόστους.....	193

Ενότητα 8.3

Υπολογισμός του οφέλους.....	200
-------------------------------------	------------

Ενότητα 8.4

Ανάλυση ελαχιστοποίησης κόστους.....	201
8.4.1 Παράδειγμα ανάλυσης ελαχιστοποίησης κόστους.....	201

Ενότητα 8.5

Ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας.....	202
---	------------

8.5.1 Παράδειγμα ανάλυσης κόστους-αποτελεσματικότητας	202
---	-----

Ενότητα 8.6

Ανάλυση κόστους-οφέλους	206
--------------------------------------	------------

8.6.1 Έκφραση των βελτιώσεων στην υγεία σε χρηματικούς όρους	206
--	-----

Ενότητα 8.7

Ανάλυση κόστους-χρησιμότητας	211
---	------------

8.7.1 Κριτική παρουσίαση των QALYs	211
--	-----

Σύνοψη	218
---------------------	------------

Βιβλιογραφία	219
--------------------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

B. Αλετράς

Καθορισμός προτεραιοτήτων στον τομέα των υπηρεσιών υγείας **221**

Σκοπός	221
--------------	-----

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	221
---------------------------------	-----

Έννοιες-Κλειδιά	221
-----------------------	-----

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	222
--------------------------------	-----

Ενότητα 9.1

Η οικονομική προσέγγιση του καθορισμού προτεραιοτήτων	224
--	------------

Ενότητα 9.2

Κριτική προσέγγιση εναλλακτικών μηχανισμών καθορισμού προτεραιοτήτων	227
---	------------

9.2.1 Σιωπηρός καθορισμός προτεραιοτήτων	227
--	-----

9.2.2 Η προσέγγιση της αξιολόγησης των αναγκών	228
--	-----

9.2.3 Προϋπολογισμοί προγραμμάτων υγείας και οριακή ανάλυση	231
---	-----

9.2.4 Πίνακες κατάταξης με βάση τα ΠΠΕΖ (QALY League Tables)	234
--	-----

Σύνοψη	240
---------------------	------------

Παράρτημα	241
-----------------	-----

Βιβλιογραφία	242
--------------------	-----